

ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІINTERNET TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES
AT TECHNICAL UNIVERSITY

У статті йдеться про необхідність і доцільність використання соціальних мереж в іншомовній підготовці студентів, які можуть істотно модернізувати її у відповідності із сучасними тенденціями розвитку суспільства й інформаційних технологій. Розглядаються їх сутнісні характеристики, методичний потенціал, переваги використання для вирішення ряду завдань іншомовної підготовки студентів. Виділені етапи формування ефективного інформаційного середовища для успішного спілкування між викладачем і групою студентів. Також відзначені труднощі, що виникають у роботі із соціальними мережами. Підкреслюється, що саме використання в навчанні соціальних мереж дає змогу вирішувати найрізноманітніші завдання з іншомовної підготовки студентів на одній платформі.

Ключові слова: соціальна мережа, інформаційно-освітнє середовище, навчальний контент, автономна діяльність, мотивація, творча діяльність.

В статье говорится о необходимости и целесообразности использования социальных сетей в иноязычной подготовке студентов, которые могут существенно модернизировать ее в соответствии с современными тенденциями развития общества и информационных технологий. Рассматриваются существенные характеристики социальных сетей, их методический потенциал, преимущества для решения ряда задач иноязычной подготовки студентов. Сетевые Интернет-ресурсы могут быть использованы для моделирования языковой среды, для совместного создания учебного контента, для организации самостоятельной работы студентов, для повышения мотивации изучения иностран-

ного языка. Выделены этапы формирования эффективной информационной среды для успешного общения между преподавателем и группой студентов. Также отмечены трудности, возникающие в работе с социальными сетями. Подчеркивается, что именно с помощью социальных сетей является возможность решать самые разные задачи языковой подготовки на одной программной платформе.

Ключевые слова: социальная сеть, информационно-образовательная среда, учебный контент, автономная деятельность, мотивация, творческая деятельность.

The paper deals with the necessity and expediency of using social networks in foreign language training of students, who can significantly modernize it in accordance with the modern trends in the development of society and information technology. The essential characteristics of social networks, their methodological potential, and advantages for solving a number of tasks connected with foreign-language training of students are considered. Network Internet resources can be used to model the language environment, to co-create the learning content, to organize the students' independent work, to enhance the motivation to learn a foreign language. The stages of forming an effective information environment to provide successful communication between the teacher and a group of students are highlighted. The difficulties encountered while working with social networks are also specified. It is emphasized that it is with the help of social networks that one can solve a variety of language training tasks, using the same software platform.

Key words: social network, information and educational environment, educational content, autonomous activity, motivation, creative activity.

УДК 372.881.1

Цимбал Т.М.,

старший викладач кафедри мовної підготовки Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Маковей О.М.,

асистент кафедри іноземних мов Харківського національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, перехід до інформаційного суспільства зумовили необхідність підвищення ефективності системи вітчизняної освіти. Сучасне суспільство потребує людей, які здатні до самостійного вибудовування стратегії власного життя, які вміють «створювати» самих себе. Їм повинні бути притаманні такі риси, як відповідальність, рішучість, творча активність і високий рівень суб'єктності. Вони повинні вміти вибирати, аналізувати, прогнозувати, проектувати. Усе це висуває нові вимоги до якості освіти на всіх рівнях.

Важливою умовою цього процесу є інтеграція вищої освіти України до європейського освітнього простору з метою надання вільного доступу до освітньої та професійної підготовки.

Реформування вищої освіти України, розширення міжнародного співробітництва в освітній галузі передбачають пошук нових способів підви-

щення якості іншомовної підготовки студентів технічних вузів, переосмислення вітчизняного досвіду та узагальнення зарубіжних доробок у цій сфері.

На сучасному етапі спостерігається всебічне масове впровадження інформаційних технологій у всі сфери освіти з метою перетворення сучасних інформаційних ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій у ресурс освітнього процесу, що забезпечує формування якісно нових результатів освіти. Найбільш популярним місцем проведення часу для молоді є Інтернет, а точніше – соціальні мережі. Вони сьогодні утримують увагу більшої частини інтернет-аудиторії. Соціальні мережі є інструментом живого спілкування, безпосереднього мовного контакту із співрозмовником – носієм іншої мови, іншої культури, історичної традиції, соціального середовища. Тому має сенс використовувати їх як середовище для навчання з метою підвищення мотивації, активізації пізна-

вальної діяльності студентів і взаємодії учасників навчального процесу. Соціальні мережі можуть стати потужним інструментом для підтримки і сприяння особистісно-орієнтованого навчання та самовдосконалення студентів. Однією з найважливіших умов для цього є необхідність того, щоб викладач зумів підібрати всі необхідні інструменти для ефективного навчання іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історико-аналітичний огляд розвитку соціальних мережних технологій і перспектив їх використання в навчанні здійснила О. Пінчук [10]. Серед дидактичних переваг соціальних мережних сервісів дослідниця вказала на такі, як доступ до великого обсягу інформації і систематизованого досвіду інших людей; організація активного комунікаційного процесу; конструювання нових знань; формування досвіду спільної діяльності [10, с. 29].

Про доцільність застосування мережного навчання у вищій школі зазначено в дослідженнях А. Феценка [12].

Проблеми використання можливостей соціальних сервісів у середній та вищій школі розглядаються в роботах Е. Бондаренко [1], Е. Патаракіна [9], Тіма О'Рейлі та ін. [13]

Роль і особливості впровадження соціальних мереж у сферу освіти представлені в дослідженнях Р. Гуревича [2], С. Золотухіна [3], С. Івашньої [4], А. Клименко [6].

О. Лещенко дослідив комунікативний аспект соціальних мереж у сучасному суспільстві [8].

Вчені продовжують вивчати можливості соціальних мереж для навчання, беруть участь у розробленні навчальних курсів та вебінарів. Проте процеси навчання і вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції за допомогою інтернет-технологій (зокрема, соціальних мереж) до цього часу є швидше винятком, ніж правилом у більшості учбових закладів.

Таким чином, аналіз наукових досліджень дає підстави стверджувати, що впровадження соціальних мереж є питанням своєчасним і вимагає подальшого вивчення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій навчання, стрімка інформатизація навчального простору стали вже загальноприйнятною практикою у вишах України. Але ці технології досі відносяться до числа інноваційних. І сьогодні обговорюються питання про їх місце, принципи, доцільність застосування. Також спостерігається різноманіття термінології, що використовується: «інформаційно-комунікативні», «комп'ютерно-опосередковані», «мультимедійні».

Метою статті є обґрунтування доцільності та ефективності використання соціальних мереж в інтенсифікації навчального процесу та підвищення рівня володіння студентами іноземною мовою.

Виклад основного матеріалу. У загальнопоширеному розумінні соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних спільними інтересами, спільною справою або іншими причинами для безпосереднього спілкування між собою. У філософському підході під соціальною мережею розуміють безліч соціальних об'єктів і певну множину відносин між ними [9].

В Інтернет-просторі соціальна мережа – інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Сайт являє собою автоматизоване соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом.

Методичний потенціал соціальних мереж в іншомовній підготовці студентів зумовлюється нижченаведеним:

1. Соціальні мережі дуже популярні серед студентів. Вони є для них природним середовищем спілкування, тому вивчення мови за допомогою соціальної мережі сприймається не як ще один важкий і неприємний обов'язок, а, скоріше, як розвага.

2. Інтерфейс соціальних мереж дозволяє завантажувати контент різного формату: текстові документи, зображення, відео, звукові файли, а також обговорювати їх. Під час роботи з такого роду мультимедійним контентом розвиваються вміння всіх видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письмо під час роботи в мережі, говоріння під час подальшого усного обговорення на аудиторних заняттях.

Привабливість соціальних мереж для користувача визначається їх сутнісними характеристиками, що створюють виключно комфортні умови для спілкування:

1) ідентифікація користувача – можливість вказати інформацію про себе (школу, інститут, дату народження, улюблені заняття, книги, кінофільми, вміння і т. п.) і отримати аналогічну інформацію про інших користувачів; при цьому рівень доступності особистої інформації може регулюватися;

2) присутність на сайті – можливість побачити, хто в даний час знаходиться на сайті;

3) відносини – можливість вказати статус відносин між двома користувачами (друзі, члени сім'ї, друзі друзів; вчитель, студент, координатор навчальної групи; роботодавець, здобувач і т.д.);

4) спілкування – можливість спілкуватися з іншими учасниками мережі (відправляти особисті повідомлення, коментувати матеріали);

5) групи – можливість сформувати всередині соціальної мережі спільноти за інтересами (закриті або відкриті);

6) система оцінок (рейтинг, репутація) – можливість оцінити матеріали, розміщені користувачем у мережі (документи, фотографії, посилання і т.д.), його внесок у розвиток ресурсу, а також мож-

ливість висловити своє ставлення до поведінки користувача;

7) обмін – можливість поділитися з іншими учасниками значущими для них матеріалами (фотографіями, документами, посиланнями, презентаціями і т. п.) [6].

Застосування можливостей соціальних мереж в освітній практиці є новим дієвим інструментом інтенсифікації навчального процесу, інструментом перетворення вивчення і викладання іноземної мови у творчий процес співпраці викладача і студентів у досягненні спільної мети: безперервно підвищувати рівень володіння студентами іноземною мовою, займаючись тим, що їм цікаво.

Інтернет-технології як інструмент навчання іноземної мови надають додаткову потужну мотивацію, тому що студенти мають можливість використовувати отримані знання і сформовані вміння в умовах реальної, а не навчальної комунікації, на практиці переконуватися в ефективності і користності своїх зусиль у вивченні мови.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання іноземної мови створює передумови до розвитку вмінь здобувати знання самостійно і дозволяє учням реалізувати особистісно-орієнтований підхід до вивчення мови. Студенти вчаться ефективно отримувати інформацію з розміщених в Інтернеті електронних текстів, що відрізняються більш актуальним змістом, ніж тексти на паперових носіях. У той самий час процес викладання і вивчення мови перетворюється у процес, що взаємно збагачує знаннями і вміннями обидві його сторони: і студентів, і викладачів.

Можна виділити такі переваги використання соціальної мережі в якості навчальної площадки.

1. Звичне середовище для студентів.
2. У соціальній мережі людина виступає під своїм ім'ям-прізвищем.
3. Технологія Wiki дозволяє всім учасникам мережі створювати мережевий навчальний контент.
4. Можливість спільної роботи.
5. Наявність форуму, стіни, чату.
6. Кожен студент може створити свій блог, як електронний зошит.
7. Активність учасників простежується через стрічку друзів.
8. Зручно використовувати для проведення проектів.
9. Можливість створення портфоліо як для студента, так і для викладача [7].

Застосування у віртуальних навчальних групах технологій форумів і Wiki дозволяє всім учасникам самостійно або спільно створювати мережний навчальний контент, що стимулює самостійну пізнавальну діяльність. Можливість суміщення індивідуальних і групових форм роботи сприяє більшою мірою розумінню і засвоєнню матеріалу, а також побудові індивідуальних освітніх траєкторій. Загальний для всіх учасників навчального процесу комунікативний простір дає можливість колективної оцінки процесів і результатів роботи, спостереження за розвитком кожного учасника і

оцінки його внеску в колективну творчість. Високий рівень взаємодії забезпечує безперервність навчального процесу, що виходить за рамки занять. Зрозумілість ідеології і інтерфейсу соціальних мереж дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації студентів до нового комунікативного простору. Мультимедійність комунікативного простору полегшує завантаження і перегляд у віртуальній навчальній групі відео- і аудіоматеріалів, інтерактивних додатків.

Таким чином, використання соціальних мереж у навчально-виховному процесі сприяє обміну інформацією, підвищує мотивацію студентів у навчальній діяльності, стимулює розвиток творчих здібностей і пізнавальний інтерес. Усі ці чинники позитивно впливають на формування знань і вмінь.

Кафедра мовної підготовки Харківського національного автомобільно-дорожнього університету активно впроваджує різні форми комп'ютерної підтримки навчального процесу. Викладання відбувається на базі застосування різних програмних продуктів і ресурсів мережі Internet. Організуючи навчально-пізнавальну діяльність студентів на заняттях з іншомовної підготовки, можна використовувати соціальні мережі для вирішення таких завдань:

1) організувати колективну роботу студентів на занятті і поза аудиторією, що сприяє співпраці, придбанню досвіду роботи в команді;

2) розширювати організацію навчання студентів вдома, оскільки соціальні мережі дозволяють використовувати навчальний контент без обмеження часом, місцем знаходження і віком;

3) забезпечувати розвиток персоніфікованого навчального середовища студента, створення його портфоліо і навчального контенту дисципліни.

Використання соціальної мережі у викладанні іноземної мови доводить її позитивну роль у формуванні ефективного інформаційного середовища для успішного спілкування між викладачем і групою студентів через представлені нижче етапи організації навчання.

1. Підготовка до аудиторних навчальних занять через онлайн-мережу. Важливою умовою цього процесу є створення якісного навчального контенту завдяки формуванню ґрунтовної теоретичної і практичної основи за предметом. На «стіну» завантажуються файли, навчальні комплекси, а також заархівовані документи і навчальні відео, аудіоматеріали. Зручним є те, що студенти із цим матеріалом можуть працювати в будь-який час доби, маючи до нього вільний доступ.

2. Організація власне процесу самостійного навчання через Інтернет-інструменти. Однією з ключових умов створення успішної моделі вивчення мови є формування загального комунікативного середовища між викладачем і студентами, де кожен виконує важливу і рівноцінну роль. Викладач виступає організатором, модератором,

який розробляє і подає інструктаж до кожного учбового завдання. Студенти ж, у свою чергу, є виконавцями, творцями цікавого інформаційного продукту, активними учасниками навчальної віртуальної площадки. Дана форма роботи дозволить розглянути важливі теоретичні та прикладні питання з різних кутів зору. Таке навчання формує у студентів здатність до самоорганізації, критичного мислення, самооцінки, взаємодії і співпраці.

3. Контролююча функція викладача в онлайн-мережі. Із метою формування ефективного комунікативного навчального середовища в мережі викладач дає необхідні критерії оцінки та розподілу балів за курсом. Це допоможе студентам заздалегідь спланувати свій час для виконання певного контрольного заходу або творчого завдання.

Отож переваги інтеграції соціальних мереж у навчальний процес полягають у тому, що:

1) дані технології дозволяють створювати навчальне середовище, яке будується навколо студентів, і враховувати можливості і індивідуальні особливості кожного учасника навчального процесу;

2) обмінюючись коментарями і публікуючи свої пости, студенти не тільки розвивають навички електронного дискурсу, а й створюють особливе віртуальне навчальне співтовариство, в яке входить і викладач;

3) соціальна мережа розширює рамки традиційної навчальної аудиторії, кардинально змінюючи традиційну роль викладача;

4) технологія соціальних сервісів сприяє організації автономної роботи студентів;

5) особистий блог студента є свого роду дидактичним та психологічним інструментом, оскільки він допомагає сором'язливим учням висловитися і бути почутими, проявити себе.

Останнім часом багато навчальних закладів використовують соціальну мережу Facebook для публікації новин, збору інформації, спілкування, залучення абітурієнтів і надання студентам потрібної інформації, для здійснення наукової діяльності.

Активність студентів, які відвідують навчальну платформу, може стати тим потужним інструментом, який призначений для їх залучення до навчальної дослідницької діяльності [13].

Тут можна буде враховувати такий непрямий показник інтересу до навчання, як бажання випускників продовжувати спілкування з викладачами після закінчення навчання.

Слід зазначити, що використання навчальної платформи створює віртуальну копію реального навчання, що має як позитивні, так і негативні сторони.

У першу чергу, тут мова йде про можливість для студентів одночасно брати активну участь у різних проектах, починаючи від рівня групи і закінчуючи міжнародними етапами.

Також студенти істотно розширюють коло свого спілкування, відшліфовують компетентності в певних предметних областях, розвивають критичне мислення, підвищують інформаційну обізнаність, одночасно навчаючись толерантності.

Використання таких нетрадиційних підходів до організації навчального процесу ставить перед педагогами нові завдання, що вимагають першочергового рішення, серед них – проблема інформаційної нерівності та ускладнення процесу прийняття рішення через велику кількість можливих варіантів. Також не слід забувати і про випадки маніпуляції свідомістю людей, про злочини, що здійснюються проти особистості, держави і проти суспільства в цілому.

У зв'язку із цим важливим є формування мережної та інформаційної етики, пошук стилю спілкування між учасниками навчального процесу, вміння вести діалог у мережі, етичні норми поведінки та багато іншого.

Висновки. Використання соціальних мереж у процесі вивчення іноземної мови призведе до створення особливої навчальної сфери, в якій усі учасники освітнього процесу зможуть спілкуватися, спільно створювати навчальну базу даних, обмінюватися ідеями, контролювати навчальний процес, отримувати допомогу від носіїв мови і т.д. Завдяки інтернет-ресурсам студентам надається унікальна можливість опанувати великий об'єм інформації, а також розширюється мотиваційна основа учбової діяльності. Поєднання нових інформаційно-комунікативних технологій та технологій навчання сприяє формуванню інформаційно-освітнього середовища, орієнтованого на розвиток особистості студента та забезпечення йому творчої діяльності у процесі навчання. Причому найцінніша перевага використання саме соціальних мереж полягає в тому, що все це можна буде робити на одній програмній платформі, не вдаючись до інших інтернет-технологій [3].

Таким чином, соціальні мережі – досить перспективний інструмент для вивчення мови, а головне – добра основа для практики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бондаренко Е. Социальные сети как инструмент развития: виды и возможности. URL : <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=10067> (дата звернення: 30.11.2018).
2. Гуревич Р.С. Формування освітнього інформаційного середовища для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах : монографія / за ред. Р.С. Гуревич. Вінниця : Планер, 2015. 426 с.
3. Золотухин С.А. Роль социальных сетей в информатизации образования. *Дискуссионный журнал научных публикаций*. URL : <http://www.journal-discussion.ru/publication.php?id=120>.
4. Івашнова С. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті. *Наукові записки*

НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2012. № 2. С. 15–17.

5. Кадемія М.Ю. Соціальні сервіси веб 2.0 в освітній діяльності. URL : http://ito.vspu.net/SAIT/inst_kaf/kafedru/matem_fizuka_tex_osv/WWW/metod_seminar/2008/kademiya/kademiya_2010-2011.htm (дата звернення: 17.07.2018).

6. Клименко О.А. Социальные сети как средство обучения и взаимодействия участников образовательного процесса. *Теория и практика образования в современном мире*. 2012 : материалы Междунар. науч. конф., февраль 2012 г. Санкт-Петербург : Реноме, 2012. С. 405–407.

7. Леонтьев А.А. Психология общения. Москва : Академия, 2007. 368 с.

8. Лещенко А.М. Социальные сети как механизм конструирования коммуникации в современном обществе : дисс. ... канд. филос. наук : 09.00.11. Пятигорск, 2011. 158 с.

9. Патаракин Е.Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю. 2-е изд. Москва : Интуит.ру, 2007. 64 с.

10. Пінчук О.П. Історико-аналітичний огляд розвитку соціальних мережних технологій та перспектив їх використання у навчанні. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. № 4 (48). С. 14–34.

11. Сервисы Web 2.0 в образовании и обучении. URL : <http://ru.wikibooks.org> (дата обращения 20.11.2018).

12. Фещенко А.В. Использование виртуальных социальных сетей в образовательном процессе вуза. *Открытое и дистанционное образование*. Томск. 2010. № 2(38). С. 54–57.

13. O'Reilly T. What Is Web.2: Design Patters and Models for the Next Generation jf Software. URL : <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html?page=1> (дата звернення: 10.11.2018).